

SXEDIO.H49

16.8.1960: Η ΠΡΩΤΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ ΓΙΩΡΓΑΤΖΗΣ ΚΑΙ ΤΑΣΣΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ. Ο ΣΠΥΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΑΠΟ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΣΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟ ΠΟΥ ΠΡΟΤΙΘΕΤΟ ΝΑ ΔΙΟΡΙΣΕΙ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΥΤΟ ΤΟΝ Γ. ΧΥΣΑΦΙΝΗ.

Στις **16** Αυγούστου ήταν έτοιμη η Κυβέρνηση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Ουσιαστικά στηριζόταν στα μέλη της Μεταβατικής Κυβέρνησης που είχε διορισθεί από το **1959** με τη διαφορά ότι οι υπουργοί Εργασίας και Εσωτερικών Πολύκαρπος Γιωρκάτζης και Τάσος Παπαδόπουλος άλλαξαν υπουργεία.

Αυτό συνέβη γιατί οι βρετανοί δεν ήθελαν τον περίφημο Χουντίνι υπουργό Εσωτερικών στη Μεταβατική Κυβέρνηση και έτσι ο Γιωρκάτζης διορίστηκε υπουργός Εργασίας μέχρι τη ανακήρυξη της Δημοκρατίας.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος διόρισε τους ακόλουθους υπουργούς:

Ανδρέας Αραούζος, υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας

Πολύκαρπος Γιωρκάτζης, υπουργός Εσωτερικών.

Ρηγίνος Θεοχάρη, υπουργός Οικονομικών,

Σπύρος Κυπριανού, υπουργός Δικαιοσύνης,

Νιαζί Μανιέρα, υπουργός Υγείας,

Οσμάν Ορέκ, υπουργός Αμυνας

Ανδρέας Παπαδόπουλος, υπουργός Συγκοινωνιών και Εργων,

Τάσος Παπαδόπουλος, υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

Φαζίλ Πλουμέρ, υπουργός Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

Για το υπουργείο Εξωτερικών δεν είχε διορισθεί υπουργός την πρώτη ημέρα.

Ωστόσο ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ήθελε να

διορίσει στο Υπουργείο αυτό τον δικηγόρο Γεώργιο Χρυσ αφίνη.

Η απόφαση για διορισμό του Γ. Χρυσ αφίνη είχε γνωσθεί από τις **8** Αυγούστου, οκτώ ημέρες πριν από την τελική συγκρότηση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Ωστόσο στις **16** Αυγούστου, ημέρα εγκαθίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας, αυτή δεν διέθετε ακόμα υπουργό Εξωτερικών.

Αυτό οφειλόταν κυρίως στις αντιδράσεις των αγωνιστών της ΕΟΚΑ που διαφωνούσαν με τον διορισμό του Γ. Χρυσ αφίνη γιατί δεν τον θεωρούσαν ως άνθρωπο που είχε συνεργασθεί μαζί τους στον αγώνα της ΕΟΚΑ.

Την άποψη τους αυτή είχαν εκφράσει πολύ έντονα προς τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο τον οποίο και συνάντησαν στο γραφείο του όπου διαμαρτυρήθηκαν. Μερικοί μάλιστα σύμφωνα με αφήγηση του Τεύκρου Λοΐζου, κτύπησαν και τα χέρια τους στο γραφείο του Προέδρου Μακαρίου "για να γίνει το δικό τους". Με κανένα τρόπο δεν ήθελαν τον διορισμό του Χρυσ αφίνη κι έτσι ο Μακάριος αναγκάστηκε να αλλάξει πρύμνα και να κάμει δεύτερες σκέψεις.

Για τις αντιδράσεις ο Μακάριος ενημέρωσε σχετικά το Γεώργιο Χρυσ αφίνη ο οποίος στις **18** Αυγούστου με μια δήλωση του που έδωσε στη δημοσιότητα αναγκάστηκε να διευκρινίσει ότι ουδέποτε και από κανένα δεν ζήτησε οποιαδήποτε θέση στη νέα Πολιτεία και δεν είχε αποδεχθεί τη θέση του υπουργού που του είχε προσφερθεί.

Ανέφερε ο Γ. Χρυσ αφίνης σε επιστολή του που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα "Ελευθερία" στις **19** Αυγούστου:

"Πολύ με στενοχωρεί το γεγονός ότι εις εποχήν καθ'ην πάντες ανεξαιρέτως οι Κύπριοι θα έπρεπε να λησμονήσωμεν οιαδήποτε διαφοράν, ήτις τους εχώριζε και να ασχολούνται μόνον με θέματα αίτινα θα έτεινον εις την στερέωσιν και ευδαιμονίαν της νεοπαγούς Δημοκρατίας μας, ασχολούνται μεταξύ άλλων ασχέτων προς το ως άνω θέμα και με το προσωπόν μου.

Προς άρσιν πάσης παρεξηγήσεως δηλώ τα ακόλουθα: ΟΥΔΕΠΟΤΕ παρ' ουδενός εζήτησα οιανδήποτε θέσιν εις την δημοκρατίαν, αλλ' απεναντίας κατά την διάρκειαν των τελευταίων ολίγων μηνών εις προσφερθείσας θέσεις απήντων, ότι θα επροτίμων να κάμω το προς την πατρίδα μας χρέος μου ως απλούς πολίτης, τοσούτω μάλλον, καθόσον θα ήμην εις καλυτέραν θέσιν να πράξω τούτο, παρά ως αξιωματούχος της Δημοκρατίας.

Εχων επίγνωσιν των ασθενών μου δυνάμεων, μετά μεγάλου δισταγμού έθεσα τας υπηρεσίας μου εις την διάθεσιν της Αυτού Μακαριότητος και Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, προς χρησιμοποίησιν των, εις οιανδήποτε θέσιν, με την θερμήν παράκλησιν όπως χρησιμοποιήση άλλα πρόσωπα αντ' εμού και περιπλέον όπως εν περιπτώσει χρησιμοποιήσεως των, μου προσφέρη πολύ μικράν θέσιν και εάν ενθυμούμαι καλώς, ανέφερον ότι εν περιπτώσει αποφάσεως του προς χρησιμοποίησιν των "θα ήμην ευτυχής να υπηρεσήσω εις οιανδήποτε θέσιν όσον μικρά και αν ήτο".

Όταν κατά το παρελθόν Σάββατον επληροφορήθην τα της εγερθείσης ενστάσεως προς ανάληψιν υπηρεσίας παρά τη νέα Κυβερνήσει, ΑΜΕΣΩΣ εδήλωσα ότι αποδεσμεύομαι της δοθείσης υποσχέσεως.

Παραακλώ δε οιονδήποτε να δηλώση εάν ποτέ τον επλησίασα αμέσως ή έμμέσως προς κατάληψιν οιασδήποτε θέσεως ή αξιώματος.

Όσον σαφορά τον κ. Γεώργιον Πολυβίου, γνωρίζω ότι του προσεφερθη υπεύθυνος θέσις πολύ προ του παρελθόντος Σαββάτου, ην δεν απεδέχθη διά λόγους μη σχετιζομένους με το πρόσωπο μου.

Διά να τεθή δε τέλος εις τας κυκλοφορούσας φήμας δηλώ ότι σέβομαι και τρέφω απεριόριστον εκτίμησιν προς τον Μακαριώτατον Αρχιεπίσκοπον και Πρόεδρον της Κυπριακής Δημοκρατίας και ότι ως απλούς πολίτης δεν θα παραλείψω να προσφέρω οιανδήποτε υπηρεσίαν ήτις θα τείνη προς το κοινόν όφελος.

Επίσης δεν έπαυσα να ανήκω εις την παράταξιν ήτις υποστηρίζει την Αυτού Μακαριότητα.

Ουδεμίαν πικρίαν αισθάνομαι δι' οιονδήποτε συμπατριώτην μου όστις δεν υπεστήριξε τον διορισμόν μου, διότι θα ήτο άτοπον εάν απέδιδον καλήν πίστιν μόνον εις όσους θα ενέκρινον το εις εμέ προσφερθέν υπούργημα.

Ελπίζω και εύχομαι, όπως όλοι οι συμπατριώται μου συσπειρωθώσιν περίξ του προέδρου και των λοιπών αξιωματούχων της νεαρής Δημοκρατίας προς εδραίωσιν και ευδαιμονίαν ταύτης.

Το πλοίον δεν δύναται να ευπλοήση εάν δεν επιτρέψωμεν εις τον ηδαλιούχον να οδηγήση τούτο εις τον προορισμόν του".

Τη επομένη (Ελευθερία 20 Αυγούστου 1960) ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ρίχνοντας τα πράγματα στα μαλακά και για να μη εκθέσει το κύρος του Γ. Χρυσάφινη από τις αντιδράσεις με δήλωση του εξέφρασε λύπη γιατί ο Χρυσάφινης δεν αποδέχθηκε τελικά το υπουργείο των Εξωτερικών ρίχνοντας το βάρος στη μη υπουργοποίηση του στο γεγονός ότι ο ίδιος δεν είχε αποδεχθεί στο υπουργείο:

"Ο κ. Χρυσάφινης ουδέποτε εζήτησε παρ' εμού οιασδήποτε θέσιν ή αξίωμα. Εκτιμών όμως, τας ικανότητας και τα προσόντα του κ. Χρυσάφινη παρεκάλεσα τούτον όπως δεχθή να υπηρετήση ως υπουργός των Εξωτερικών με την πλήρη βεβαιότητα, ότι αι υπηρεσίαι του από της θέσεως αυτής θα ήταν πολύτιμοι διά την νέαν Δημοκρατίαν. Λυπούμαι, διότι ο κ. Χρυσάφινης πληροφορηθείς ότι μεταξύ κύκλων του Πατριωτικού Μετώπου εγένετο συζήτησις ως προς τον διορισμόν του και δεν υπήρξεν απόλυτος ομοφωνία, δεν απεδέχθη τελικώς παρά την επιμονήν μου το υπουργείον των Εξωτερικών. Εχω εν τούτοις τη βεβαιότητα ότι ο κ. Χρυσάφινης απολαύων της εκτιμήσεως και εμπιστοσύνης μου, δεν θα πάυση προσφέρων από οιασδήποτε θέσεως τας υπηρεσίας του".

Ετσι ο Μακάριος αναγκάστηκε να αναζητήσει άλλον για το υπουργείο Εξωτερικών και τελικά αποφάσισε να προωθήσει τον υπουργό Δικαιοσύνης Σπύρο Κυπριανού (Μετά την παραίτηση του Γλαύκου Κληρίδη) στο υπουργείο αυτό και στη θέση του διόρισε

την πρώτη γυναίκα- υπουργό, τη Στέλλα Σουλιώτη, μια σαραντάχρονη δικηγόρο, κόρη του Σερ Παναγιώτη Κακογιάννη και σύζυγο του γιατρού Δημήτρη Σουλιώτη, μια γυναίκα με πλούσια δράση.

Η Στέλλα Σουλιώτη, είχε διατελέσει γραμματέας στο Γραφείο Δημοσίων Πληροφοριών και στη διάρκεια του πολέμου κατετάγη στο γυναικείο τμήμα της ΡΑΦ όπου υπηρέτησε ως αξιωματικός στην περιοχή της Μέσης Ανατολής όπου έτυχε σημαντικών διακρίσεων για τη δράση της.

Μετά το τέλος του Πολέμου η Στέλλα Σουλιώτη πήγε στη Βρετανία όπου σπούδασε νομικά και αναγορεύθηκε Μπάρριστερ Αστ Λω και επανήλθε στην Κύπρο όπου άσκησε το επάγγελμά της στο γραφείο του πατέρα της μαζί με τον αδελφό της Γώγω Κακογιάννη.

Όπως έγραφε η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **23** Αυγούστου, η Στέλλα Σουλιώτη ήταν ίσως, η πέμπτη γυναίκα στον κόσμο που τιμάτο με το υπουργικό αξίωμα. Οι άλλες, σύμφωνα με την εφημερίδα ήταν η πρώτην υπουργός των Εξωτερικών της Ρουμανίας Άννα Πάουκερ, η τέως υπουργός κοινωνικής προνοίας της Ελλάδας Λίνα Τσαλδάρη, η τέως υπουργός τροφίμων και εσωτερικού εμπορίου της Τσεχοσλοβακίας Ζπαλέγκοβα και η πρωθυπουργός της Κεϋλάνης Παντερενάϊκε.

Η Στέλλα Σουλιώτη βρισκόταν για διακοπές στην Αθήνα όπου της αναγγέλθηκε η απόφαση του Μακαρίου. Επέστρεψε στην Κύπρο και ορκίστηκε στις **22** Αυγούστου.

Όπως αφηγήθηκε μάλιστα η ίδια μετέπειτα όταν την κάλεσε ο Μακάριος στο γραφείο του για να συζητήσουν το θέμα της υπουργοποίησης της του απάντησε: "Μα εγώ Μαριώτατε, δεν ξέρω για το υπουργείο".

Τότε εκείνος χαμογελώντας της απάντησε σύμφωνα με την αφήγηση της: "Μήπως ξέρω εγώ, αλλά θα μάθουμε μαζί".

Την ίδια ημέρα μετακινήθηκε στο υπουργείο Εξωτερικών και ο Σπύρος Κυπριανού, κι' έτσι ολοκληρώθηκε η σύνθεση του υπουργικού Συμβουλίου.

